

Asia: VN/3528/2021

Lausuntopyyntö mietinnöistä koskien yhdenvertaisuuslain osittaisuudistusta

Velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jolla yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuus ja yhdenvertaisuuden edistämisen velvollisuus laajenisivat koskemaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia?

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) kannattaa sitä, että yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuus ja yhdenvertaisuuden edistämisvelvollisuus laajennettaisiin koskemaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia toimipaikkakohtaisesti. Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys ovat keskeisiä perus- ja ihmisoikeuksia ja niiden toteutumattomuus vaarantaa myös muiden oikeuksien toteutumisen.

YK:n lapsen oikeuksien komitea korostaa, että ”syrjintäkielto ei ole passiivinen velvollisuus, joka kieltää kaikenlaisen syrjinnän lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisten oikeuksien nauttimisessa, vaan se edellyttää valtiolta myös ennakoivia toimenpiteitä sen takaamiseksi, että kaikilla lapsilla on todellisuudessa yhtäläiset mahdollisuudet nauttia yleissopimuksen mukaisista oikeuksistaan. Tämä voi edellyttää aktiivisia toimenpiteitä sellaisten tilanteiden korjaamiseksi, joissa esiintyy todellista eriarvoisuutta.” Yhdenvertaisuussuunnittelu on väline syrjivien asenteiden ja rakenteiden tunnistamiseksi ja poistamiseksi.

MLL korostaa henkilöstön, lasten ja vanhempien osallisuuden merkitystä yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisessa. Yhdenvertaisuustyö on osa varhaiskasvatuksen sisältöä, jolla edistetään tasa-arvoista, jokaista ihmistä ja hänen oikeuksiaan kunnioittavaa käyttäytymistä ja toimintatapaa. On tärkeää, että yhdenvertaisuustyö aloitetaan varhaislapsuudessa. Varhaislapsuuden syrjintäkokemuksilla voi olla elämänmittaiset vaikutukset.

Yhdenvertaisuussuunnittelun ulottamisella varhaiskasvatukseen voidaan vahvistaa yhdenvertaisuuden edistämistä ja eriarvoisuuden torjuntaa varhaiskasvatuksessa, joka on perheen jälkeen pienten lasten tärkein kasvuympäristö. Yhdenvertaisuussuunnittelu tukee lapsen oikeuksien ja varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumista kaikkien varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osalta sekä edistää turvallista varhaiskasvatusympäristöä kaikille lapsille.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, että kunta vastaisi siitä, että sen alueella toimiville perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset yhdenvertaisuussuunnitelmat?

MLL tukee ehdotusta, että kunnalle annetaan vastuu perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisesta. MLL korostaa tässäkin henkilöstön sekä lasten ja vanhempien osallisuutta suunnitelmien laatimisessa, toteutuksessa ja seurannassa.

Häirintä

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien häirinnän määritelmän muuttamista siten, että se sisältäisi myös ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän?

MLL pitää ehdotusta hyvänä ja perusteltuna. Ihmisryhmään kohdistuva häirintä sisältyi aiempaan yhdenvertaisuuslakiin. Ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen kohdistuu usein ihmisryhmään, ja on tärkeää, että tällaiseen häirintään voidaan puuttua, vaikka se ei kohdistuisi suoranaisesti tiettyyn ihmiseen.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan lakiin kirjattaisiin, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän menettely on syrjintää, jos ne laiminlyövät puuttua tiedossaan olevaan häirintään?

MLL kannattaa ehdotusta. Ehdotettu säännös vastaa työnantajaa koskevaa lain 14 §:n 2 momenttia ja se selkeyttää ja vahvistaa häirintään puuttumista varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa. Ehdotetulla säännöksellä voidaan edistää turvallista varhaiskasvatus- ja opiskelu ympäristöä, kun häirintään puuttuminen tulee tietoisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi.

Asian vieminen lautakuntaan ilman yksilöityä asianomistajaa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutettu tai yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan myös sellaisen syrjintää tai vastatoimia koskevan asian, jossa ei ole yksilöitävissä tiettyä asianomistajaa?

MLL kannattaa ehdotusta. Muutos vahvistaisi syrjintään puuttumista, koska se antaisi mahdollisuuden nykyistä paremmin puuttua sellaiseen syrjintään, joka kohdistuu yksilöiden sijaan laajemmin tiettyyn ihmisryhmään, kuten esimerkiksi tiettyyn ihmisryhmään kohdistuvaan häirintään.

Kohtuulliset mukautukset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien kohtuullisia mukautuksia?

MLL kannattaa ehdotusta, jonka mukaan laissa nykyisin mainittavan viranomaisissa asioinnin sijaan vammaisella henkilöllä on nimenomaisesti mahdollisuus saada myös viranomaisen palveluita. Säännöksen tarkoituksena on, että vammainen henkilö saa yhdenvertaisesti muiden kanssa oikeutensa toteutettua viranomaisessa. Kohtuullisia mukautuksia koskeva muutosehdotus parantaisi myös vammaisten lasten oikeuksien toteutumista.

Hyvitys

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voisi määrätä hyvitystä?

MLL kannattaa ehdotusta, koska lautakuntamenettelyllä vahvistettaisiin syrjintää epäilevän pääsyä tehokkaihin oikeussuojakeinoihin. Tuomioistuinmenettelyn raskaus, hitaus ja siihen liittyvä kuluriski nostavat kynnystä vaatia hyvitystä.

Ehdotuksen mukaan sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla että käräjäoikeuksilla olisi toimivalta määrätä hyvitystä. Lautakunnan ja tuomioistuinten toimivallan jaosta säädettäisiin laissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien käräjäoikeuksien ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan jakoa hyvitysasioissa?

-

Ehdotuksen mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan menettelyssä noudatetaan asian käsittelyn ja selvittämisen, suullisen käsittelyn ja oikeudenkäyntikulujen osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä ja näihin liittyviä julkisuussäännöksiä ja muilta osin täydentävästi hallintolakia. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa noudatettavaa menettelyä hyvitysasian käsittelyssä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan hallintotuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voitaisiin vahvistaa ratkaisuksi sovinto hyvitysasiaa koskevalta osalta?

-

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä koskevat muutokset

Mitä mieltä olette ehdotuksista koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä (esim. jaostojen kokoonpano, vahvennettu jaosto, asian tutkimatta jättäminen, sidonnaisuusilmoitukset)?

-

Esityksen vaikutukset

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetuilla muutoksilla olevan?

Yhdenvertaisuussuunnittelun laajentaminen varhaiskasvatuksen toimipaikkoihin edistää lapsen oikeuksien toteutumista. Suunnittelu auttaa varhaiskasvatuksen henkilökuntaa huomaamaan mahdollisia syrjiviä asenteita, käytäntöjä ja rakenteita sekä poistamaan niitä. Osallistamalla lapset yhdenvertaisuustyöhön edistetään yhdenvertaisuutta lasten keskinäisessä kanssakäymisessä, kun lasten kyky kohdata ja arvostaa erilaisuutta vahvistuu. Vanhempien osallistamisella voidaan vaikuttaa myös vanhempien toimintatapoihin. Yhdenvertaisuussuunnittelulla voidaan parantaa syrjinnälle alttiiden ja vähemmistöryhmiin kuuluvien lapsiryhmien asemaa ja oikeuksien toteutumista.

Nykyistä selkeämpi varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjän velvoite puuttua häirintää vahvistaa lasten ja nuorten oikeutta turvalliseen varhaiskasvatus- ja opiskeluympäristöön.

Kohtuullisia mukautuksia koskevat muutokset edistävät myös vammaisten lasten oikeuksia.

Muut huomiot esityksestä

Onko teillä muita huomioita esityksestä?

-

Yleiset huomiot esityksestä

Yleiset huomionne työelämän alajaoston esityksestä

-

Työnantajan velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (7 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa täsmennetään mitä työnantajan tulee ottaa huomioon arvioidessaan työpaikan yhdenvertaisuustilannetta?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuussuunnitelman tulisi jatkossa sisältää myös työpaikan yhdenvertaisuuden arvioinnin johtopäätökset?

-

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävät ja toimivalta (19 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi oikeus antaa lausunto työsuojeluviranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa (22 §:n tarkoittamissa tapauksissa)?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi mahdollisuus toimia ulkopuolisena asiantuntijana työsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvassa asiassa?

-

Työsuojeluviranomaisen tehtävät ja toimivalta (22 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen valvontatoimivaltaa täsmennetään koskemaan työelämää?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomaisen on varattava yhdenvertaisuusvaltuutetulle tilaisuus lausunnon antamiseen asioissa, joilla on yhdenvertaisuuslain tulkinnan kannalta merkitystä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomainen voi lain tulkinnan kannalta merkittävässä yksittäistapauksessa käyttää apunaan yhdenvertaisuusvaltuutettua asian selvittämisessä?

-

Mitä mieltä olette työsuojeluviranomaisen tiedonvälitykseen liittyvistä ehdotuksista?

-

Kehotusmenettelyn laajentaminen (työsuojelun valvontalaki 13 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen kehotusmenettelyä laajennetaan koskemaan myös työnantajan velvollisuutta arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta (7§:n 1 momentti)?

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltaa tulisi laajentaa kaikkiin työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, miten ratkaisisitte yhdenvertaisuusvaltuutetun ja työsuojeluviranomaisen päällekkäiseen toimivaltaan liittyvät kysymykset?

-

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaa tulisi laajentaa työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, mitkä työelämäasiat soveltuisivat lautakuntakäsittelyyn?

-

Vaikutusarvioinnit

Yleiset huomionne esityksen arvioiduista vaikutuksista

-

Huomionne taloudellisista vaikutuksista

-

Huomionne vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Huomionne yhteiskunnallisista vaikutuksista

-

Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähäiselle arvioinnille? Jos on, mikä?

-

